A.° 1853. N.° 138.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

Woensdag den 7 September.

BUITENLAND.

PARIJS den 4 september.

Morgen worden de Keizer en de Keizerin te Boulogne verwacht; zij zullen Dieppe in den vroegen morgen verlaten. De Ministers van landbouw en koophandel, van finantiën en van binnenlandsche zaken en de Prefect der Seine bevinden zich thans te Dieppe.

— Koningin *Maria Christina* van Spanje en haar gemaal, de hertog van *Rianzares*, die gedurende eenigen tijd te Havre verblijf gehouden hebben, zijn nu van daar naar Londen gereisd, waar zij het hôtel der Spaansche legatie hebben betrokken.

— De Turksche Regering heeft, naar men zegt, hier en te Londen, op nieuw onderhandelingen aangeknoopt om eene leening aan te gaan. Men betwijfelt echter zeer, of zulks wel gunstige gevolgen zal hebben, na hetgene vroeger is voorgevallen, toen de Sultan weigerde zijne goedkeuring aan die leening te hechten.

— De H. *Lodewijks*-dag is dit jaar in de Fransche kerk te Rome met groote plegtigheid gevierd. Niet alleen werd zulks bijgewoond door den generaal *Allouveau de Montréal*, den bevelhebber van het occupatie-leger, met zijn geheelen staf, maar ook de Paus was daarbij tegenwoordig. De dienst werd met groote praal gecelebreerd door den Aartsbisschop van Icomo, in het bijzijn van al de Kardinalen.

— In Spanje is den 30sten ll. eene vergadering gehouden van den Koninklijken Raad, in welke de vraag is behandeld, of de Bank van St. Ferdinand gemagtigd zal worden biljetten uit te geven voor het dubbel der waarde van haar kapitaal, en of die biljetten gesplitst zullen mogen worden in gedeelten van minder dan 125 fr.

KEULEN den 5 september.

De Koning van Pruissen is den 2 dezer uit Silezië te Berlijn teruggekeerd en zou reeds weder den volgenden dag over Maagdenburg naar Merseburg afreizen.

— Men verzekert op nieuw dat de Keizer van Rusland zich eerlang naar Warschau en van daar naar Duitschland begeven zal, welk laatste des te gewigtiger geacht wordt, naardien men daarvan de volkomene vereffening der Oostersche questie verwacht.

Den 31 augustus is de Keizer van Oostenrijk, met zijne Bruid en hare Ouders, te Salzburg aangekomen en feestelijk ontvangen. De voormalige Koning van Beijeren was van Leopoldskron derwaarts gegaan, om den Keizer te begroeten, die hem later een tegenbezoek bragt.

De staat van beleg te Weenen is den 1 dezer geheel opgeheven. Sommigen meenden deze gebeurtenis door illuminatie te vieren, maar dewijl die demonstratie een dubbelzinnig voorkomen zou kunnen hebben, is zij door de stedelijke autoriteiten verboden.

— Rijnhoogte te Keulen den 4 dezer 8 voet 2 duim Keulsch peil (8 voet Rijnlandsch).

ANTWERPEN den 5 september.

Na Brugge, Ostende en Gent wordt thans ook Antwerpen met een bezoek der Vorstelijke Familie vereerd. De Scheldestad is geheel in feestdos gehuld en ieder heeft daartoe het zijne bijgebragt. Ten één ure gisteren middag kwamen de Koning, de Hertog en de Hertogin van Brabant en de Graaf van Vlaanderen alhier aan, waar zij aan het stationsgebouw met vreugdegejuich, muziekgeschal en welkomstredenen werden begroet. In statigen optogt reed men daarop naar het paleis, waar receptie verleend werd. Des namiddags begaf men zich naar het Museum, om een aldaar aangerigt banket bij te wonen. Inmiddels was de stad rijk geïllumineerd en na den afloop van het banket reed men door de fraai verlichte straten naar het paleis, waar prinses *Charlotte*, die zich des morgens eenigzins ongesteld gevoelde, nu ook van Brussel was aangekomen. Gezamenlijk reed men daarop, te midden eener opgewonden menigte, naar den tuin der Koninklijke harmonie-vereeniging; de Hertogin van Brabant was gekleed in een gewaad van ligt roode zijde met volants, droeg een cachemiren shawl en een witten krippen hoed. Nadat daar verschillende muziekstukken uitgevoerd waren, werd het feest besloten met een schitterend vuurwerk. De Vorstelijke Personen bezochten vervolgens nog het feest, door de Vlaamsche letterkundige en dramatische vereeniging *de Scheldegalm* in de fraaije zaal van het théâtre des Variétés gegeven, en bragten ongeveer een half uur in de balzalen door. De dag werd besloten met een bezoek aan de vereeniging van *Tael en Kunst*, welke een Vlaamsch feest georganiseerd had, en waar Vlaamsche liederen werden gezongen, terwijl de heer *Conscience* eene Vlaamsche toespraak hield. Ten half twaalf ure keerde de Vorstelijke Familie op het paleis terug.

De dag van heden wordt door ongemeen fraai weder begunstigd. Ten elf ure in den morgen heeft in de zaal van het Museum de installatie plaats gehad van het Academisch ligchaam; Z. M. was daarbij gezeten tusschen de beide Prinsessen en overhandigde aan de aanwezige leden hun diploma. Vervolgens bezocht de Vorstelijke Familie den fraaijen tuin van het Koninklijk zoölogisch genootschap.

BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 5 september.

Bij besluit van den 30sten ll., heeft Z. M. goedgekeurd het beroep van een predikant, uitgebragt door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Onstwedde, onder de classis van Winschoten, op *W. Pollen*, predikant te Hattem.

— Het *Staatsblad* bevat een Koninklijk besluit van den 30sten ll., houdende bepaling van den uiterlijken vorm der ingevolge art. 2 der wet van 26 april 1852 uit te geven Muntbiljetten, en van maatregelen omtrent de uitgifte.

Het *Staatsblad* bevat de wet van den 31sten ll., tot verlenging van den termijn bij art. 293 der Gemeentewet gesteld.

Staten-Generaal.

Het verslag der Commissie van rapporteurs uit de Eerste Kamer, nopens het wetsontwerp tot regeling van het toezigt van den Staat op de onderscheidene kerkgenootschappen, luidt als volgt:

„ Bij het onderzoek dezer gewigtige voordragt door 33 leden der Eerste Kamer, zijn in de Afdeelingen vier hoofdpunten voornamelijk in aanmerking genomen:

1°, de grondwettigheid eener regeling van het staatstoezigt op de kerkgenootschappen:

2°, de noodzakelijkheid van deze wet;

3°, de wet van Germinal en hare afschaffing;

4°, de onderhavige voordragt zelve in verband met de Grondwet en de eischen van het algemeen belang.

De Commissie van rapporteurs heeft gemeend den uitslag der daarover gehouden overwegingen met de meeste beknoptheid aan de Kamer te mogen mededeelen, en zal zich daarbij hoofdzakelijk bepalen tot het opteekenen der onderscheidene gevoelens van de leden, die hunne meening omtrent de aangeduide hoofdpunten hebben kenbaar gemaakt. Immers acht zij het thans minder noodzakelijk daarbij eene volledige opgave te voegen der gronden en redeneringen, welke van weêrszijden tot staving dier gevoelens zijn aangevoerd, vermits door de uitvoerige behandeling van dit onderwerp in de Tweede Kamer, de beweegredenen tot onderscheidene daartoe betrekkelijke zienswijzen leidende, genoegzaam bekend kunnen worden geacht.

1. Verreweg de meeste leden zijn van oordeel geweest, dat de Grondwet het vaststellen eener wet tot regeling van het toezigt van den Staat op de onderscheidene kerkgenootschappen niet verbiedt. Zij achtten zoodanige wet dus niet strijdig met de letter der Grondwet. Doch onder deze leden waren er sommigen, die het regelen van dit onderwerp bij de wet met den geest der Grondwet minder vereenigbaar beschouwden. De overige leden meenden, dat het onderwerp door de Grondwet reeds geregeld is, en dat het dus met hare voorschriften niet overeengebragt kan worden, nieuwe regels bij de wet daaromtrent in te voeren, waar hoogstens alleen het vaststellen van repressieve bepalingen te dien aanzien in aanmerking zou kunnen komen.

2. Zonder daardoor geacht te willen worden de gedane voordragt in allen deele goed te keuren, heeft de meerderheid der leden de noodzakelijkheid dezer wet in de gegevene omstandigheden gereedelijk erkend. Vrij algemeen werd daarbij te kennen gegeven, dat men het ontstaan dier noodzakelijkheid betreurde. Van de andere zijde werd dezelve ontkend: en aan de voorstelling der gronden en omstandigheden, waarom die noodzakelijkheid van de zijde der meerderheid beweerd was, eene verklaring gegeven, waaruit veeleer het ongeoorloofde en ondoeltreffende der wet zou moeten worden afgeleid.

3. De meeste leden hebben zich onthouden van een stellig antwoord te geven op de vraag of de wet van Germinal Xde jaar nog als verbindbaar kan worden beschouwd. Door de overigen werd die vraag deels toestemmend, deels ontkennend beantwoord. Doch vrij algemeen heeft men geoordeeld dat eene opzettelijke afschaffing dier wet allezins wenschelijk moet worden geacht. Eenige leden gaven zelfs den wensch te kennen dat, bij afstemming dezer wet, die afschaffing alsdan bij speciale wet mogt plaats hebben. Daartegen werd evenwel opgemerkt, dat eene vervanging van sommige bepalingen dier wet bij hare afschaffing onontbeerlijk schijnt.

Het naauwkeurig onderzoek door de Regering aangaande de regtsgeldigheid en de toepassing der wet van Germinal ingesteld, heeft bij eenige leden den wensch doen ontstaan, om, zoo mogelijk, nog van de Regering inlichtingen te ontvangen omtrent de artikelen dier wet, welke in de noordelijke provinciën zijn toegepast, en omtrent de plaatsen, alwaar en de omstandigheden waaronder die toepassing is geschied.

4. De beoordeeling der voorgedragen wet en hare toetsing aan de Grondwet en aan het algemeen belang heeft tot uitvoerige en zeer uiteenloopende beschouwingen geleid. Een groot aantal leden achtte de voordragt niet ongrondwettig en keurde haar in de gegevene omstandigheden strookende met het algemeen belang. Vele andere leden hebben een ongunstig oordeel uitgedrukt. Aan die zijde werd het wetsontwerp of als strijdig met de Grondwet, of als onvolledig, of als uit overdrijving geboren, of als doelloos afgekeurd. Men vond gebrek aan overeen stemming tusschen de bepalingen van het ontwerp zelf; men oordeelde dat het algemeen belang door deze wet niet zal bevorderd worden: men vreesde dat hare strafbepalingen of niet toegepast worden, of tot botsing aanleiding geven zullen, en dat, het zij de wet al dan niet wordt toegepast, de opgewekte strijd tusschen overdreven eischen door dezelve niet bijgelegd, maar aangewakkerd worden zal.

5. Na aldus in korte trekken de gevoelens te hebben uitgedrukt, welke van weêrszijden ter zake dezer voordragt zijn medegedeeld, zal de commissie overgaan tot de opgave der aanmerkingen, die op onderscheidene artikelen van het ontwerp zijn gevallen, na vooraf melding te hebben gemaakt van twee punten, die nog bij de algemeene beschouwingen ter sprake zijn gekomen.

6. Het eerste betreft de afwezigheid van den Minister, belast met de zaken der Roomsch Katholieke eeredienst, ter gelegenheid der behandeling door de Staten-Generaal van een wetsontwerp, waarbij de belangen van het kerkgenootschap, tot hetwelk die Minister behoort, zoo naauw betrokken zijn. Eenige leden konden de uitdrukking van hunne bevreemding deswege niet terughouden, en meenden hun leedwezen te moeten betuigen, dat het eenige lid der Regering, hetwelk de Roomsch-Katholieke godsdienst belijdt, aan het gemeen overleg der Staten-Generaal met de Regering ter zake van dit zoo gewigtig onderwerp geen deel genomen heeft.

7. Het andere punt was betrekkelijk tot den strijd, welke bij de beraadslagingen over deze voordragt in de Tweede Kamer is gevoerd over de schorsing van het concordaat van 1827, waaromtrent aan de eene zijde is beweerd, dat die schorsing bij conventie in 1841 heeft plaats gehad, aan de andere, dat gemeld concordaat nog wettig bestaat, zoo lang de wet van Germinal niet is afgeschaft. De behandeling van dit punt gaf aanleiding, dat eenige leden den wensch uitdrukten van mededeeling te ontvangen der nota's van 18 en 19 october 1841, tusschen het Nederlandsche Gouvernement en den Pauselijken Internuntius te 's Hage gewisseld.

Art. 1. Tegen de derde alinea van dit artikel, waarin van kerkgenootschappelijke ***bepalingen, welke de medewerking van het staatsgezag vereischen***, gesproken wordt, zijn eenige bezwaren geopperd, welke van de andere zijde niet werden beaamd. Onderscheidene leden hebben evenwel verlangd nog eenige opheldering te ontvangen aangaande hetgeen onder de aangeduide bepalingen moet worden verstaan. De hier gebezigde uitdrukking is hun onduidelijk en bij uitstek rekbaar voorgekomen. Zij vreesden, dat daaruit al zeer ligt botsing zou kunnen ontstaan: en wenschten daarom de grenzen te kennen, binnen welke het vereischte der medewerking van het staatsgezag, de bij toepassing van dit artikel, zal worden bepaald.

Ook begeerden eenige andere leden te weten, welke de bedoeling is der woorden, waarmede de tweede alinea aanvangt, *de bepalingen* namelijk *betreffende de inrigting en het bestuur*. Zij hadden daarbij het oog voornamelijk op gezindten, die wel afzonderlijke gemeenten, maar geen eigenlijk kerkgenootschappelijk bestuur schijnen te hebben, en meenden ook uit hoofde van de in artt. 9 en 12 voorkomende strafbepalingen, dat de bedoeling van het opleggen dezer verpligting nog toelichting behoeft.

Overigens achtten eenige leden de beperkingen in de beide laatste alinea's van dit artikel voorkomende, niet vereenigbaar met de waarborgen, welke de Grondwet aan de volkomene vrijheid der kerkgenootschappen verzekert, en dus ook strijdig met de eerste alinea, waarbij die vrijheid volledig wordt erkend.

Art. 2. In verband met de verandering, welke dit artikel in de Tweede Kamer heeft ondergaan, meenden onderscheiden leden, dat de Regering tot het te keer gaan van vreemden invloed buiten dit artikel kracht behoeft. Zij wenschten daarom te vernemen, of er verordeningen bestaan, en zoo ja welke, die tot het weren van voor de orde en de rust van het land bedenkelijken invloed van buiten middelen verschaffen, wanneer de strafwet daartoe niet kan worden te baat genomen. Zij hoopten dat de Regering bij de beoordeeling der regeling van kerkgenootschappen, welke na het vaststellen dezer wet zoude volgen, inzonderheid hare aandacht op dit onderwerp zal vestigen.

Art. 5. Tegen dit artikel zijn door eenige leden verschillende bezwaren aangevoerd. Het werd strijdig met de Grondwet en met de eerste alinea van art. 1 dezer wet, duister van redactie, tot willekeur leidende, onnoodig, gevaarlijk in de toepassing, en met de waardigheid der Regering onvereenigbaar geacht. De retroactiviteit in het artikel gelegen was bij de discussie in de andere Kamer wel tegengesproken, en min of meer opgehelderd, doch niet weggenomen. Men achtte haar strijdig met alle beginselen van regt en wetgeving. Men vreesde dat dit artikel zonder eenig nut veel aanstoot en ergernis geven en ten slotte niemand bevredigen zal.

Deze en dergelijke bezwaren werden door vele andere leden niet gedeeld. In de laatste alinea, meende men, was genoegzame waarborg gelegen tegen de grieven, waartoe deze bepalingen bij sommigen aanleiding geven.

Art. 6. Daar bij dit artikel melding wordt gemaakt van openbare godsdienstoefening, hebben eenige leden den wensch geuit, dat wanneer begeleiding van militaire detachementen daarbij vereischt wordt, de Minister van Oorlog maatregelen zal nemen, dat zoo min mogelijk

militairen van andere gezindheden alsdan worden in dienst gesteld.

Art. 7. Sommige leden meenden het er voor te mogen houden, dat de bepalingen van dit artikel alsnu vervangen zullen die van de artt. 2 en 3 van het Koninklijk besluit van 16 augustus 1824 (*Staatsblad* n.° 45). Intusschen behelst dit besluit ook eene bepaling nopens de oprigting of instelling van nieuwe kerkelijke gemeenten. Men verlangde dus te weten, of de intrekking van dit besluit als het gevolg van de vaststelling dezer wet kan worden beschouwd.

Art. 9. Dit artikel gewaagt van personen, die wegens uitoefening der openbare godsdienst, elders dan art. 167 der Grondwet het toelaat, strafbaar worden gesteld. Men vroeg of bij openbare processien alleen de bedienaars der godsdienst, of ook allen die aan de processie deelnemen, kunnen worden gerekend onder degenen, *die de openbare godsdienst uitoefenen?*

Art. 14. Eindelijk scheen aan sommige leden de redactie van dit artikel opheldering te behoeven, omdat uit de woorden: *behoudens de bepalingen der wetten en reglementen bedoeld in art. 167 der Grondwet,* welke de *afschaffing der wet van* 18 *Germinal jaar X* voorafgaan, niet duidelijk blijkt dat, gelijk de grondwettige bepaling dit schijnt te vorderen, art. 45 der wet van Germinal nog voortdurend dit onderwerp zal blijven regelen.

Deze aanmerkingen aan de Regering medegedeeld zijnde, zoo is van dezelve ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

De Regering, beantwoordende het verslag van rapporteurs van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, meent niet beter te kunnen doen dan dat verslag op den voet te volgen en alzoo stil te staan bij:

1°, de grondwettigheid eener regeling van het Staatstoezigt op de kerkgenootschappen;

2°, de noodzakelijkheid van deze wet;

3°, de wet van germinal Xde jaar en hare afschaffing;

4°, de onderhavige voordragt zelve in verband met de Grondwet en het algemeen belang,

en eindelijk bij de opmerkingen op sommige artikelen gemaakt.

Ad 1. De Grondwet spreekt in het VIde hoofdstuk nergens van de regeling der kerkgenootschappen; zij moest dit ook niet doen; het denkbeeld van *genootschap* sluit van zelf in zich inwendige regeling, maar alle artikelen der Grondwet ademen den geest, om die inwendige regeling en de uitwerking er van onschadelijk te maken, om eene wakende en beschermende hand over de kerkgenootschappen uit te strekken, waardoor het Staatsgezag bij magte blijft om stoornis van rust en orde te voorkomen.

Hoe kan men den geest der Grondwet in strijd met dat Staatstoezigt oordeelen, als men zelfs de belijdenis van godsdienstige meeningen onderworpen vindt aan de bescherming der maatschappij door de strafwet (art. 164), en strafwetten steeds ten doel hebben om door voorbehoedende bepalingen onrust in de maatschappij te voorkomen en de overtreding dier bepalingen, zoowel als de onmiddellijke krenking der maatschappij en hare leden, door straffen te onderdrukken?

Hoe kan men zich denken eene bescherming, welke ook, zonder grenzen, zelfs zonder bekendheid met den toestand van hem die beschermd moet worden (art. 165)?

En wanneer wij in art. 167 der Grondwet lezen, dat zelfs het hoofddoel der kerkgenootschappen, de openbare godsdienstoefening, alleen wordt toegelaten behoudens maatregelen, welke uit hunnen aard van preventiven aard moeten wezen, waartoe de medewerking der wetgevende Magt kan noodig zijn, dan zal men toch wel niet met eenig regt meer kunnen beweren, dat het geheele onderwerp door de Grondwet zelve is geregeld, noch dat alleen repressive maatregelen kunnen worden voorgedragen.

Ziet men nu daarenboven art. 169 der Grondwet in, dan zal elk onbevooroordeelde overtuigd moeten zijn dat daar gewezen wordt op wetten, welke perken stellen aan de vrijheid en zelfstandigheid, in beginsel eigen aan alle genootschappen, maar in uitwerking en ontwikkeling onderworpen aan het belang en de rust van den Staat, waarin zij zich bewegen.

Alles ademt in de Grondwet, tot zelfs art. 170, dat in bepaalde gevallen bij uitzondering voorbehoedende maatregelen afwijst, wettelijke voorziening.

Ad 2. De noodzakelijkheid eener wet is altijd betrekkelijk, maar zoo dit woord ooit in beperkten zin toepassing vond, dan is het hier. Wel is de Regering van oordeel, dat er voorschriften in deze wet worden gevonden, welke onafhankelijk door den Koning zouden kunnen zijn gegeven, maar zij zouden voldoende poenale sanctie hebben gemist en den schijn van willekeur hebben gehad.

Ook de Regering betreurt het dat deze wets-voordragt onder de tegenwoordige omstandigheden plaats heeft; zij meent echter, dat het reeds meermalen gebleken is, dat de grenzen, binnen welke de kerkgenootschappen zich vrij kunnen bewegen, niet waren afgebakend, immers twijfelachtig gemaakt waren en meer bepaald het toezigt van den Staat door sommigen te ver werd uitgestrekt, door anderen te zeer werd beperkt; zoodat er in de daad hooge noodzakelijkheid bestaat om aan deze onzekerheid een einde te maken.

Indien door deze wets-voordragt hieraan wordt voldaan, dan is zij niet alleen geoorloofd en doeltreffend, maar in de daad behoefte, en mogten allen met welwillendheid en beleid eenmaal tot hare uitvoering medewerken, dan zal het blijken, dat zij veel meer aller regten en vrijheden waarborgt, dan belemmert.

Ad 3. De wet van germinal jaar X was, zoo als vele Fransche wetten in 1813, na eene kortstondige vereeniging met Frankrijk, weinig gekend. Zij was ingevoerd en had dus kracht van wet. Hare bepalingen konden worden ingeroepen, voor zoover ze hier toepassing konden vinden. Zoo zou het kunnen blijken, en het zal ook wel aan leden der Kamer bekend zijn, dat art. 1 dier wet, onafhankelijk van het bepaalde in artt. 207 en 208 van het Code Pénal, is ingeroepen en toegepast, en dat men zich ook in de Kamers der Staten-Generaal, vooral bij de voordragt van een strafwetboek en ook nog bij de grondwetsherziening, daarop heeft beroepen. Zoo ook is art. 44 soms een onderwerp van correspondentie geweest en heeft de Regering art. 45 nadrukkelijk ingeroepen om processien te keer te gaan. Zij acht het echter onraadzaam om thans op te halen de omstandigheden waaronder en aan te wijzen de plaatsen waar dit is geschied, en bij bestaande spanning oude brandstoffen op te rakelen, maar moet toch herhalen wat zij meermalen heeft gezegd, dat de invoering en uitvoering dezer wet in Limburg en Staats-Vlaanderen boven alle bedenking is en dit eene voldoende reden is, om haar niet met stilzwijgen ter zijde te stellen.

Ad 4. Ten aanzien van de onderhavige voordragt in verband met Grondwet en algemeen belang, ontwikkelt zich de discussie op een ruim veld.

De Regering wenschte haar terug te brengen tot de wets-voordragt, welke erkent vrije organisatie als beginsel, kennisgeving, uitwerking niet buiten het genootschap, 's Konings regt, in het belang der openbare orde, tot toelating van vreemdelingen tot kerkelijke bedieningen en ter beoordeeling van de geschiktheid van sommige vestigingsplaatsen of zetels, handhaving van art. 167 der Grondwet en waarborg tegen onderlinge stoornis.

Dat zulke voorzieningen niet als strijdig met de Grondwet kunnen worden beschouwd, is boven reeds aangetoond; dat zij niet alles omvatten wat tot de stoffelijke belangen der kerkgenootschappen betrekking kan hebben of waardoor aanraking tusschen den Staat en eenig kerkgenootschap bestaan kan, erkent de Regering gaarne, maar dit was ook haar doel niet.

Haar doel was alleen, om zoodanige lijnen te trekken, welke, gegrond in den aard der zaak, in de Grondwet en in het regt van den Staat om voor de openbare rust te waken, aan de eene zijde alle mogelijke vrijheid lieten en aan de andere zijde de overdrijving der vrijheid, welke tot wanorde en verdrukking leidt, te keer gaan. De Regering verwacht zeker niet, dat zij dus doende allen zal hebben bevredigd, maar zij heeft gedaan, wat eene krachtige Regering behoort te doen; zij heeft zich op een onafhankelijk standpunt geplaatst, overdrevene vorderingen, van welke zijde zij ook kwamen, afgewezen, billijke toegestaan, maar nooit uit het oog verloren hare eerste roeping: handhaving van een wakend en beschermend gezag over alle kerkgenootschappen.

Leenen de Kamers haren bijstand om zoodanig gezag te ondersteunen en te bevestigen, dan zal alle overdrijving daarop afstuiten en het algemeen belang zijn bevorderd.

De Regering wil hier de keerzijde dezer waarheid niet voorspiegelen; zij veronderstelt dat de Eerste Kamer der Staten-Generaal die wel doorgrondt.

Na de beantwoording der vier eerste punten van het verslag volgen twee opmerkingen, welke de Regering, als niet betreffende het ontwerp dat in overweging is, zou wenschen met stilzwijgen voorbij te gaan; het eerste betreft de afwezigheid van den Minister voor de Zaken van de Roomsch-Katholieke Eeredienst; het andere betreft den strijd over het concordaat van 1827. Zij wil daaromtrent alleen opmerken, dat, naar het oordeel der Regering, de Ministers voor de Eerediensten niet zijn de natuurlijke verdedigers van de onderhavige wets-voordragt, maar dat zij integendeel, als behartigende beide de belangen van tegen elkander overstaande gezindheden, daaraan zooveel mogelijk vreemd moeten blijven.

Een dier Ministers toch behartigt zoowel de belangen der Protestantsche Christenen als die der Israëliten.

De andere, die der Roomsch Katholieken en der zoogenaamde Jansenisten, of Roomsch-Katholieken der Clerezy.

Wat nu betreft de tweede opmerking, zoo zou dit onderzoek alleen te pas komen, indien de voordragt der Regering werd afgekeurd; en nu kan men niet wel van haar vorderen, dat zij in die hypothese zich in al de moeijelijkheden, die dan zouden ontstaan, verdiepe.

De Regering gaat alzoo over tot de aanmerkingen op de afzonderlijke artikelen gemaakt.

Ad Art. 1. De Regering acht dit artikel zeer duidelijk; intusschen zijn geene uitdrukkingen denkbaar, of men kan er twijfel uit afleiden.

De *eerste* zinsnede erkent het beginsel, dat reeds in den aanvang van dit antwoord is vooruitgezet, dat de eigenaardigheid van elk genootschap is eigene inrigting of organisatie; maar die eigenaardigheid kan nooit zoo ver gaan dat zij in losbandigheid ontaardt, en daardoor inbreuk maakt op de regten van anderen; dit kan vooral het geval niet zijn wanneer de Grondwet waarborgen voorbehoudt, zoo als boven is aangetoond het geval te zijn.

De tweede en derde zinsneden zijn, even als het overige van het wetsontwerp, niet in strijd met het beginsel vooropgesteld, maar zij geven alleen daaraan die rigting, zonder welke het beginsel subversief van de maatschappij, waarin het genootschap als zedelijk persoon moet leven, zou zijn.

De tweede zinsnede berust op de bescherming welke aan het genootschap moet worden verleend, maar welke niet denkbaar is zonder bekendheid met den zedelijken persoon welke beschermd moet worden.

Wat men door inrigting en bestuur verstaat, kan ook niet onduidelijk zijn, indien men slechts nagaat hoe een genootschap zich als zedelijk persoon vertoont; zijn er gemeenten die zich als zoodanig niet voordoen, die missen de eigenaardigheid van een genootschap, die noch inrigting noch bestuur hebben, en als zedelijk persoon niet naar buiten werken, — welnu, zij kunnen niets mededeelen, omdat zij niets hebben om mede te deelen.

De derde zinsnede van het artikel laat, vooral na hetgeen daaromtrent is voorgevallen, geen twijfel meer over. Daarop was een amendement voorgesteld, ten einde den duidelijken zin, zoo mogelijk, nog duidelijker te maken. Welnu, men heeft de redactie der wet verkozen, en welke is daarvan de strekking? Deze, dat in de vrije eigene regeling bepalingen konden worden gemaakt onuitvoerbaar zonder medewerking van het wereldlijk gezag, of, zoo men het anders wil hebben uitgedrukt, waarbij de medewerking van het wereldlijk gezag uit den aard der zaak noodzakelijk is, en dat op dergelijk eigenmagtig voorschrift die medewerking niet wordt verleend, zoolang op die van het regt van organisatie in eigen boezem afwijkende bepaling geene goedkeuring is verkregen.

De Regering kan hier geen woord meer bijvoegen.

Zij vervalt in eene demonstratio *in apertis.*

Ad Art. 2. Zedelijken invloed kan de Regering niet te keer gaan; persoonlijke invloed van vreemdelingen, die hier rust en orde zouden komen storen, kan door art. 12 der wet op de toelating en uitzetting van vreemdelingen worden gestuit.

Ad Art. 5. Dit artikel bevat in de eerste zinsnede een erkend en onomstootbaar beginsel, dat de Koning zeker bedrijf, op eene buiten zijne medewerking aangekondigd plaats, uit hoofde van de ongeschiktheid dier plaats, in het belang der openbare orde kan te keer gaan.

Dit beginsel, waarvan men zoo vele sporen in onze wetgeving vindt, gaat zoo ver, dat zelfs onteigening uit dien hoofde kan plaats hebben, maar dan moeten, omdat er eigendom mede gemoeid is, bepaalde vormen worden nageleefd, en moet er schadevergoeding worden gegeven; maar desniettemin houdt het regt van den Staat tot afkeuring en opruiming in het algemeen belang de bovenhand.

Hier in dit onderwerp, waar de Grondwet het genot van bescherming toezegt, is het boven alle bedenking verheven, dat de beschermer moet kunnen afkeuren de plaatsen waar hij die bescherming niet, of niet behoorlijk, of alleen met te groote opofferingen zou kunnen verleenen.

Wel verre dat het voorschrift van dit artikel ongrondwettig, achteruitwerkend of met de waardigheid der Regering strijdig zou zijn, ligt het geheel in den zin der Grondwet, kan het geene toepassing vinden, dan nadat het kerkgenootschap zich verklaard heeft, en bevestigt het de kracht en waardigheid van het uitvoerend gezag dat bij den Koning berust.

Ad Art. 6. Het ligt, naar het oordeel der Regering, in de oeconomie van deze wet dat de gewapende magt in dezen alleen kan worden ingeroepen om rust en orde te handhaven.

Ad Art. 7. De strekking van dit ontwerp is hiergeheel van politie. Het regelt slechts wat, ongeregeld, tot botsing en stoornis der rust aanleiding zou geven. Het tast de wetgeving niet verder aan, dan voor zooveel dit onderwerp betreft: daarom is ook hier weder het beginsel vooropgesteld. De Regering mag zich van dit standpunt niet laten aftrekken. Het behoort tot de attributen der regterlijke magt, te beoordeelen welke vroegere wetten of besluiten door deze posterieure wet en de bepaling van art. 14 zijn vervallen.

Ad Art. 9. Het spreekt, zoo het schijnt, van zelf, dat alleen zij die de processie hebben aangelegd en er de voorgangers van zijn, en zonder wie er geene eigenlijke processie denkbaar is, hier worden bedoeld.

Ad Art. 14. De wetgever kan niet afwijken van de bepalingen van art. 167 der Grondwet; die bepalingen zijn duidelijk genoeg geoordeeld. De regter zal in de voorkomende gevallen moeten beslissen, welke wetten en reglementen bij dit artikel der Grondwet zijn bedoeld, en welke kracht de aanwijzing heeft bij de herziening in 1848 aan de Kamers gegeven."

's GRAVENHAGE den 6 september.

Gisteren heeft bij het provinciaal bestuur van Zuidholland de aanbesteding plaats gehad van het verlagen van een gedeelte van den overlaat op het Bergsche Veld of zoogenaamde overlaat van Cruquis, langs de rivier de Sneepkil, beweste het verlaagde gedeelte van dien overlaat aan den kop van den ouden Wiel, tegenover Hardinxveld, hetwelk is aangenomen door den heer *C. de Jong*, te Hardinxveld, voor *f* 3,689. 90.

Staten-Generaal.

EERSTE KAMER. — *Zitting van dingsdag 6 september.*

In deze zitting zijn successivelijk, na langdurige discussie, aangenomen de volgende wetsontwerpen:

a. tot sluiting van het kanaal van St. Andries, met 27 tegen 10 stemmen. Tegen: de heeren *van Lidth de Jeude*, *van der Oudermeulen*, *Blankenheym*, *Beerenbroek*, *van Swinderen*, *van Dam van Isselt*, *van Wessem*, *van Weel*, *van Rhemen van Rhemenshuysen* en *van Aylva van Pallandt.*

b. tot duurzame regeling van het beheer der gelden wegens verstrekkingen, met 28 tegen 9 stemmen. Tegen: de heeren *van Swinderen*, *van Beeck Vollenhoven*, *de Sitter*, *Cost Josdens*, *van Rijckevorsel*, *de Bruyn*, *van Andringa de Kempenaer*, *van der Lek de Clercq* en *van Eysinga*; en

c. tot wijziging van het tarief van in- en uitgaande regten, met algemeene stemmen.

In deze zitting zijn voorts ingekomen 31 adressen tot bestrijding en 16 ten voordeele van het wetsontwerp tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, terwijl omtrent een zeer groot aantal adressen over dit onderwerp door de commissie voor de verzoekschriften rapport is uitgebragt.

ROTTERDAM den 5 september.

Ons bestek laat niet toe alles op te sommen, wat zich in de rijke verzameling der tentoonstelling van bloemen, vruchten, tuinsieraden enz., van wege de Nederlandsche Maatschappij tot aanmoediging van den tuinbouw, in de groote zaal en nevenzaal der societeit *Harmonie* alhier gegeven, bijzonder onderscheidt. De aan het lokaal verkrijgbare catalogus zal de beste wegwijzer zijn. Nogtans willen wij onder anderen de aandacht vestigen op de verzameling van palmen uit de Nederlandsche Oost- en West-Indiën; op die van 71 nommers nuttige en merkwaardige gewassen en derzelver voortbrengselen, hoofdzakelijk uit die kolonien oorspronkelijk; op de Egyptische lotus, met knop; op de beide verzamelingen fuchsias en die van 40 doorbloeijende rozen; de nelumbium speciosum (n.° 486); de zamia tridentata (vreemd of Kafferbrood, n.° 798); de dipladenia splendens (n.° 890*), die vroeger nog nooit hier gebloeid heeft; de statige grevilia longifolia (n.° 999); de nieuwe bloeijende spironema warscewicziana en escallonia macrantha, (n.s 1098* en 1099*) enz. Ook zullen de aandacht niet ontgaan de drie soorten schoone druiven en de groote of zeldzame meloenen (n.s 1212—1218); terwijl, onderanderen, nog nagekomen zijn: n.° 1281, eene verzameling van 87 korensoorten, n.° 1282, eene verzameling blaauwe druiven en n.° 1283, eene verzameling ananassen.

— Gisteren werd de plegtigheid van den dag in het kamp bij Zeyst door het schoonste weder begunstigd en door duizende menschen, uit naburige en verder afgelegen steden en dorpen, bijgewoond. Nadat de troepen voor Zijne Majesteit, die te paard gezeten en door een luisterrijken staf en vele vreemde officieren vergezeld was, eenige manoeuvres uitgevoerd en zich daarna in bataille geschaard hadden, verscheen Z. K. H. de Prins van Oranje in een met twee paarden bespannen rijtuig op het terrein, in de uniform van 1sten luitenant van het regement grenadiers en jagers. Z. M. begeleidde den Prins en stelde hem, in het rijtuig staande, in zijnen nieuwen rang aan de troepen voor, die daarop voor de Vorstelijke personen defileerden. Z. M. liet vervolgens de troepen naar hunne tenten rukken, noodigde alle aanwezige officieren uit zich

fondom hem te vereenigen, en sprak, om hun bijzonder den Prins voor te stellen, eenige toepasselijke en indrukwekkende woorden, die met: „leve de Prins van Oranje!" besloten werden, hetwelk door de menigte herhaald en door den opperbevelhebber, generaal-majoor *Duycker*, met een even hartelijk herhaald: „*leve de Koning!*" beantwoord werd.

ROTTERDAM den 6 september.

Tegen heden namiddag ten half twee ure was alhier eene openbare vergadering van den Gemeenteraad belegd; op den bepaalden tijd waren, behalve de 12 nieuw benoemde leden (zijnde de heeren jonkh. mr. *F. W. A. Beelaerts van Blokland*, *G. H. Betz*, *J. F. Hoffman*, mr. *P. F. Hubrecht*, *J.h Mees*, mr. *R. A. Mees*, *J. W. L. van Oordt*, *J. F. Plate*, *W. Smalt*, *H. van Rijckevorsel*, *J. F. Schuuren* en *D. P. van Wageninge*), slechts 16 leden tegenwoordig; afwezig waren de heeren *van der Dussen van Beeftingh*, *Blankenheym*, *Blom*, *Gevers Deynoot*, *J. van der Hoop*, *van der Kun*, *van Overzee*, *Veder* en *Viruly*.

De Voorzitter, de heer Burgemeester, zeide dat het, wegens de afwezigheid van vele leden, niet mogelijk zou zijn in deze vergadering te beraadslagen of eenig besluit te nemen, doch dat echter tot het onderzoek der geloofsbrieven kon worden overgegaan, waarom hij eene commissie van vijf leden, bestaande uit de heeren *Schadee*, *Burger*, *Milders*, *Löhnis* en *Hoynck van Papendrecht*, verzocht zich daarmede te belasten.

De commissie verwijderde zich daarop, waarna de zitting werd geschorst. Na verloop van ongeveer één uur tijds keerde de commissie in de vergaderzaal terug, wanneer de zitting hervat werd en de Voorzitter mededeelde dat de commissie gereed was rapport uit te brengen, doch hij stelde voor, wegens het thans ongenoegzaam aantal leden om eenige beslissing te nemen, om alle aanmerkingen voor te komen, de zitting te verdagen tot heden avond ten half zeven ure, te meer daar hij nog eene andere zaak ter tafel moest brengen, welke dadelijk afdoening vorderde. Het bleek evenwel nu dat verscheiden thans aanwezige leden verhinderd waren heden avond de vergadering bij te wonen, waarom, na eenige woordenwisseling, bepaald werd de zitting tot morgen ochtend ten tien ure te verdagen.

— Laatstleden zaturdag had eene bijzondere plegtigheid bij de Nederl. Israëlitische gemeente alhier plaats. Een geacht lid dier gemeente heeft aan de kerk een wetsrol ten geschenke gegeven. Bij die gelegenheid heeft de opperrabbijn, de weleerw. zeer geleerde heer dr. *I. Isaacson*, eene treffende en sierlijke rede gehouden, welke alle toehoorders bijzonder getroffen heeft. Bijzondere vermelding verdienen de fraaije zilveren ornamenten, waarmede dit prachtige geschenk versierd is, terwijl aller oogen gevestigd waren op den rijk geborduurden mantel, waarmede die wetsrol was omhangen, welk rijk stuk vervaardigd is door de heeren gebr. *van Oven*, borduurwerkers te 's Hage. De mantel is meesterlijk bewerkt en prijkt zoowel met wapens als banier. Het geschenk trof te meer de aandacht der aanwezigen, omdat nog nimmer zoodanig meesterlijk stuk aan die gemeente ten geschenke was aangeboden.

— Ter vervulling der vacature van eene predikantsplaats, door het overlijden van den wel eerw. heer *J. J. W. van Staveren* veroorzaakt, is gisteren door diakenen der Nederduitsche Hervormde gemeente te Amsterdam de volgende nominatie uitgebragt: *zestal*, dd. *J. Broedelet*, te Gouda; *P. A. Romijn*, te Amersfoort; *B. Nachenius*, th. dr., te Maassluis; *J. F. L. Abresch*, te Alkmaar; *C. Krabbe*, te Leyden, en *J. P. de Keyser*, te Arnhem. *Drietal:* dd. *Broedelet*, *Romijn* en *Nachenius*.

— Gisteren hebben in het kamp van Zeyst de groote manoeuvres in het vuren een aanvang genomen en des middags was er bij Z. M. groot diner, waaraan de generaals in vreemde dienst, die zich aldaar bevinden, benevens de Nederlandsche generaals en hoofdofficieren deel hebben genomen. De beide brigade-kommandanten van het kamp, de kolonel baron *van Geen* en de kolonel baron *van Aylva Rengers*, zijn op den verjaardag van Z. K. H. den Prins van Oranje tot adjudanten van Z. M. in buitengewone dienst benoemd.

— De werkzaamheden aan den spoorweg van Antwerpen naar Rotterdam worden ijverig voortgezet. Den 1 dezer is een aanvang met den bouw van het station te Rosendaal gemaakt, en de aarden baan van de grenzen tot daar zal binnen weinige dagen afgewerkt zijn. Ook de onteigening gaat naar wensch. De percelen onder Rosendaal zijn allen, die onder Gastel, Oudenbosch, Rucphen en Hoestten reeds grootendeels in der minne onteigend.

— De Zweedsche oorlogsstoomboot *Thor*, die te Willemsoord aan quaranteine onderworpen is, dewijl zich cholerakranken aan boord bevinden, was herwaarts gekomen om het standbeeld des overleden Konings van Zweden in te nemen, hetwelk in de fabriek der heeren *van Vlissingen en Co.* te Amsterdam gegoten wordt. Men denkt dat zij nu onverrigter zake naar Stockholm zal moeten terugkeeren.

— Mgr. *Zwijsen*, aartsbisschop van Utrecht, heeft zijn bisdom in veertien dekanaten verdeeld en te gelijker tijd de titularissen daarvan benoemd. Hier volgt de lijst: 1°, Utrecht, deken de heer *J. Hartman*, aartspriester en pastoor te Utrecht; 2°, Almelo, de heer *Engbers*, aartspriester van Twenthe en pastoor te Vasse; coadjutor de heer *Binkhorst*; 3°, Amersfoort, de heer *de Beer*, pastoor te Eemnes; 4°, Arnhem, de heer *Brouwer*, pastoor aldaar; 5°, Culemborg, de heer *Velthuysen*, pastoor te Wijk bij Duurstede; 6°, Deventer, de heer *Beltman*, pastoor aldaar; 7°, Doesborgh, de heer *Willemsen*, aartspriester van Gelderland en pastoor te Duiven; 8°, Groenlo, de heer *Nijkamp*, pastoor te Ulft; 9°, Groningen en Assen, de heer *Jansen*, pastoor te Groningen; 10°, Heerenveen, de heer *Crasburg*, pastoor te Joure; 11°, Leeuwarden, de heer *Jorna*, pastoor te Harlingen; 12°, Oldenzaal, de heer *van Coevorden*, pastoor te Enschedé; 13°, Zutphen, de heer *Hubers*, pastoor aldaar; 14°, Zwolle, de heer *van Kessel*, aartspriester van Salland, Drenthe en Groningen, pastoor te Zwolle.

— Den 4 dezer was de waterhoogte te Arnhem 1 el 7 palm en den 5 dezer 1 el 6 palm 8 duim.

— Bij den gisteren namiddag te Antwerpen gehouden wedstrijd der Koninklijke Belgische Yachtclub is bij de wedvaart der gieken de prijs behaald door *de Oranjeboom*, van Rotterdam, gevoerd door heeren leden der roeivereeniging *de Maas*, aldaar.

Burgerlijke Stand

ROTTERDAM den 6 September.

OVERLEDEN: J. Elsenaar, man van P. C. Maas, 28 j. — J. A. Otto, jm., 52 j. — C. J. Nötigrin, jm., 22 j. — C. van de Wal, vrouw van L. Elven, 38 j. — A. C. Heuser, jd., 15 j. — J. J. Smit, d., 9 m. — B. Bol, vrouw van J. Hoogendijk, 53 j. — M. H. Mengsen, d., 2 j. — H. Geurtz, z., 3 j. — J. F. van Oijen, man van C. M. van Kints, 34 j. — J. Birrum, jm., 15 j. — H. L. D. Musquetier, man van H. A. Fijtten, 35 j. — M. E. J. Dijkshoorn, d., 1 j. — T. G. van der Leije, d., 6 m. — P. E. van Leeuwen, d., 2 j. — E. van Leeuwen, d., 1 j. — J. van Coevorden, jd., 18 j. — J. E. Laatsman, d., 13 j. — D. van Rijswoud, z., 4 j. — G. Wolfers, jd., 53 j. — B. van Ewijk van Meteren, wed. J. G. Berliner, 67 j. — W. Zagers, vrouw van M. Leurs, 35 j. — J. Voordendag, jm., 34 j. — A. Schuurman, vrouw van S. de Jong, 38 j. — F. van Asperen, z., 2 m. — D. van Arlen, z., 4 j. — L. J. Krans, d., 3 j. — J. van Reenen, z., 4 j. — D. Vlas, jd., 67 j. — C. van Wijk, vrouw van H. Scholten, 42 j. — J. L. Ebbeler, d., 7 m. — W. Goudstikker, z., 1 j.

BEVALLEN: A. Liesveld, geb. Croes, z. — J. Wouters, geb. Haringel, z. — W. Rorijs, geb. den Ouden, z. — J. M. Vrijland, geb. van Aken, d. — H. Petersen, geb. Heynze, z. — H. van der Star, geb. Goossen, d. — J. E. Vaurens, geb. Wiltschut, d. — M. P. Hepp, geb. de Graaf, z. — C. W. E. Spöhler, geb. Giethoorn, z. — J. van Hattem, geb. Muntz, z. — W. M. Tempelaar, geb. Kervezee, d. — C. F. B. Bökemeijer, geb. Strijbos, z. — T. H. Endemann, geb. van der Luur, d. — M. A. Mandos, geb. Albers, z.

221ste Staats-Loterij.

Prijzen van ƒ 100 en daarboven.

2de Klasse, 2de Lijst: N.° 16260 ƒ 20,000; N.° 2040 en 9235 ieder ƒ 1000; N.° 1190, 3182 en 18855 ieder ƒ 400; N.° 6987, 7044, 15240 en 15379 ieder ƒ 200; N.° 2102, 5193, 8215, 10756 en 17457 ieder ƒ 100.

Zeetijdingen.

Van ROTTERDAM uitgeklaard *Vier Gezusters*, P. Verschuur, naar Londen; *Eduard*, L. de Boer, naar Triest; *Vansittart*, H. Perriam, naar Liverpool, en *Endeavour*, Wright, naar Londen.

HELLEVOETSLUIS den 5 dezer. Heden morgen nog vertrokken *Piet Hein*, B. Spaanderman, op avontuur; *Gironde* (st.) naar Havre; *John*, J. N. Braekström, *Stranger*, F. Minikin, en *Compass*, C. Newson, alle drie naar Newcastle; *Generous*, J. Young, naar Sunderland; *Rhederinde*, S. B. Reymert, naar Holmstrand; *Margrietha Gesina*, J. W. Stuit, (van Hamburg) naar Rouaan; *Prince Albert*, A. Clare, n. Grangemouth; *Elizabeth*, H. Matthews, naar Shoreham; *Jane & Catherine*, J. Williams, n. Dublin; *Ebenezer*, J. Lark, naar Londen; *Paulus*, O. G. Molema, naar Kroonstad; *Lovewell*, R. Archbold, naar Newcastle; *Vier Gebroeders*, C. Vonck, naar Hartlepool; *Bato*, W. F. Broeksmit, en *Hong Kong*, J. A. Keuker, beiden naar Londen; *Betsey*, A. Christie, naar Peterhead; *Rotterdam*, R. Mercer, naar Glasgow, en *Albertine*, H. K. Potjewijd, naar de Oost Zee; de wind N. O.

HELLEVOETSLUIS den 6 dezer. Gisteren namiddag uit zee *Augnste Groszherzogin von Mecklenburg*, G. D. Roggensack, van Port Kunda; *Freya*, J. C. Klepzig, van Libau; *Elisabeth Lollina*, G. H. Carst, en *Harmanna*, R. H. Veling, beiden v. St. Petersburg; *Sohpia Augusta*, N. Pettersson, v. Stockholm; *Iris*, P. H. Zeplien, van Windau; *Catharina Sypkens*, G. M. Menkema, van Reval; *Twee Vrienden*, C. Ruygh, van Riga; *Hinde*, D. Brown, van Newcastle; *Gem*, J. Dawson, en *Ann Elizabeth*, T. Mark, beiden van Boness; *Argo*, P. Fretwurst, en *Helena*, H. Permien, beiden van Arensburg; *Arend*, L. van der Laan, en *de Maas*, G. C. Bagzus, beiden van Bergen; *Poniatowsky*, R. A. Loiseau, *Annegina*, G. G. Boon, *Gebroeders*, H. J. Wegener, *Ida Cornelia*, W. F. Schenk, *Johanna Gesina*, B. J. van der Veen, *Spruit*, T. M. Pott, *Anna Hendrika*, B. G. Ebling, *Vier Gebroeders*, J. J. Mets, en *Bacchus*, G. Hofker, alle negen van Archangel. En zeilde *Chance*, C. Davis, naar Sunderland; de wind N. O. — Heden morgen uit zee *Balmoral* (st.) J. Greig, van Leith, en *Jason*, H. Arens, van Koningsbergen. En zeilden *Emlyn*, G. Robson, naar Sunderland; *Ferdinando*, M. A Suttora, en *Contessa Waldstein*, F. Petranich, beiden naar Newcastle; de wind N. O.

BRIELLE den 5 dezer. Gisteren na posttijd uit zee *Camerton* (st.) van Hull en *Norfolk* (st.) van Goole. De *Ann*, kapit. Frank, is van de reede naar Rotterdam opgevaren, ter inneming van lading; de wind N. — Heden voor posttijd naar zee *Newa*, D. Brown, *Joseph & Mary*, D. Pryke, en *Liberty*, W. Clark, alle drie n. Newcastle; *One*, J. Farrow, naar Sunderland; *Sjoukje*, IJ. Fokkes, *Alida*, J. J. Peper, en *Johannes*, T. A. Steffens, alle drie naar Riga; de wind N. O. ten O.

BRIELLE den 6 dezer. Gisteren na posttijd uit zee *Natal* (st.), W. Wintle, en *Batavier* (st.), W. Smith, beiden van Londen; *Alberdina*, A. A. Wolkammer, van Dantzig; *Alkanna Elisabeth*, J. N. van Duinen, van Archangel, en *Alida*, H. J. Sprik, v. Riga; de wind N. ten O. — Heden voor posttijd uit zee *Harmina*, P. S. Brouwer, van St. Petersburg. En zeilde *Hope*, R. Shotton, naar Newcastle; de wind O. N. O.

MAASSLUIS den 6 dezer. Gisteren na posttijd uit zee *de Nijverheid*, W. van der Gaauw, en *de Hopende Visscher*, M. van Rossen, beiden van de Noordzee. De schepen gisteren gemeld zijn wel in zee; de wind N. O.

BROUWERSHAVEN den 4 dezer. Uit zee *Kaashandel*, D. J. Zijlstra, en *Maria & Fanny*, T. D. von Cammenga, beiden van Archangel, en *Vensgezindheid*, A. A. Kruisinga, van Nerva, alle drie naar Dordrecht, en *Verwisseling*, J. P. Boer, van Riga n. Schiedam. Naar zee *Bezoeki*, A. Schaap, (van Rotterdam) n. Batavia. Binnendoor op deze reede gesleept *Stad Tiel*, W. B. Derks, mede v. Rotterdam naar Batavia. Verleden nacht strandde op den Ooster het Engelsch brikschip *William*, kapitein George Humphrey, geladen met hout, komende van Drammen en bestemd naar Penzance. De geheele bemanning is heden morgen behouden met de sloep bij den vuurtoren te Renesse aangekomen. Er is een klein gedeelte touwwerk met een anker alhier aangebragt. Bij gunstige gelegenheid hoopt men meer goederen te bergen; het schip zit vol water.

TEXEL den 5 dezer. De wind N. O. Uit zee *Diana* (st.) en *Earl of Auckland* (st.) v. Londen, B. G. Smit v. Hartlepool, A. Dam van Grangemouth, H. Oestman, B. A. Schrikkema, E. M. Meiholzen en H. S. Hoveling, alle vier van Archangel; S. L. Ekens van St. Petersburg, J. Larsen ven Stockholm, W. With van Dantzig en N. Edwardsen van Drammen; — gisteren nog L. P. de Vrede, H. A. Röttgers en J. Hansen, alle drie van Archangel; H. R. Veldhuis v. Riga, L. E. Knol van Krageroe, A. H. Gundersen en S. Larsen van Drammen. Vertrokken *Cornelia*, H. Visser, naar Liverpool; J. Ford naar Ipswich en C. Thomsen naar Hartlepool; — gisteren nog W. Cummings naar Londen.

VLIE den 4 dezer. De wind N. Uit zee niets; — gisteren nog *Martha*, H. H. Nieboer, van Riga. Bij het vertrek der post nog eenige schepen, de namen onbekend. Vertrokken niets.

Het schip *Elon*, kapit. Jewitt, van Newport naar Dordrecht, is, volgens brief van het VLIE van den 4 dezer, aldaar met behulp eener loodsboot lek en met andere schade binnen- en in de haven van Terschelling gebragt; moest lossen.

VLISSINGEN den 5 dezer. Voor Antwerpen bestemd zijn alhier ter reede gekomen *Marigo* van Salonica, *Atalante* van Triest; *Elsje*, Scherphier, van Riga; *Elsina Catharina*, Scholtens, van Stockholm, en *Jezelina*, Legger, van Dantzig. — Uitgezeild *Mélanie*, Stinze, naar Sydney; *Emilia*, Erezuma, en *Carmencita*, Onandi, beiden naar Havanna, en *Sultana*, Barrett, naar New-York, allen v. Antwerpen.

AANGEKOMEN: Te LIVORNO 28 augustus *Andreas*, Stibolt, v. Amsterdam. Te HAMBURG 2 dezer *Zeelust*, Hitman, mede van Amsterdam, en 3 *Vrouw Maria*, Puister, van Deventer. Op de ELVE *Theodor*, Fulfs, *Hoffnung*, de Haan, en *Nicoline*, Vallesen, alle drie van Amsterdam, *Annegina Jantina*, de Groot, en *Drie Zusters*, Lukje, v. Harwich. Te WISMAR 1 *Hendrika Catharina*, Faber, van Dokkum. Te SWINEMUNDE 31 augustus *Roelfina Gesina*, Bolhuis, van St. Vaast, en *Jonge Willem*, Koning, van Amsterdam. Te DANTZIG 30 dito *Elisabeth*, Bos, van Bremen, en *Eelje*, Siccama, van Harlingen. Te PILLAU 1 dezer *Jonge Tammink*, Bakker, en te FREDRIKSHAVN 26 augustus *Gesina Jantina*, Pronk, beiden v. Amsterdam. Te KOPENHAGEN 31 dito *Heidewika*, Pekelder, mede van Amsterdam, en 1 dezer *Jantina*, Olthoff, van Bayonne.

VERTROKKEN: Van CADIX 17 dezer *Catharina Johanna*, Kuiper, naar Hamburg. Van KOPENHAGEN 31 dito *Cornelia*, van Os, naar Anclam.

ELSENEUR gepasseerd: Den 29 augustus *Wilhelmina*, van der Sloot, van Girgenti n. Petersburg, en *Alida*, Harding, v. Vlaardingen naar Riga. Den 30 dito *Newa*, Doekes, v. Rotterdam n. Petersburg; *Hendrika*, Keiser, *Sara Maria*, Oldenburger, en *Ida Jacoba*, Bosker, alle drie van Rotterdam naar Riga; *Gesina*, Bekkering, n. Petersburg, *Diedrich*, Ingman, n. Reval, *Gesina Johanna*, Lukens, en *Elsina*, Bakker, naar Riga, en *Hendrika*, Plukker, naar Libau, alle vijf van Schiedam, en *Annetta Fossina*, Kraan, v. Catania n. Dantzig. Den 31 dito *Geertruida*, Homveld, v. Marseille naar Petersburg. Den 1 dezer *Emanuel*, Andersen, van Dantzig naar Dordrecht.

Uittreksel uit de Lloydslijsten:

Van LONDEN uitgeklaard 3 dezer *Agatha*, Valom, naar Amsterdam, en *Harmonie*, Kramer, naar St. Petersburg. Van DEAL vertrokken 2 *Jeannette & Cornelia*, Veldman, n. Adelaide, *Otto*, Flens, naar Hobart Town, en *Zeeland*, de Winter, naar Cheribon. Van HARTLEPOOL 31 aug. *Maracaïbo*, Ouwehand, naar St. Thomas. Van SHIELDS uitgeklaard 2 dezer *Johanna Gesina*, Kwint, naar St. Petersburg, *Albert Schuringa*, Smit, en *Geertruida*, Hazewinkel, beiden naar Kroonstad. Van ST. DAVIDS vertrokken 30 aug. *Twee Broeders*, Prins, mede naar Kroonstad. Van POOLE 2 dezer *Earl Grey*, Green, naar Dordrecht. Van CARDIFF dien dag *Lady Elizabeth*, Hodgson, naar Rotterdam. Van RUNCORN 2 *Zephyr*, Dark, n. Dordrecht. Van LIVERPOOL 1 *Princess Royal*, Baxfield, mede naar Dordrecht, en 2 *Elisabeth*, Nepperus, naar Nerva; — uitgeklaard *Mina*, de Jong, naar Harlingen.

Het schip *Pomona*, kapitein Carr, van Taganrog te FALMOUTH binnen, is den 3 dezer op bekomen order naar Rotterdam gezeild.

Het schip *Cuba*, kapit. J. Jansen, van Amsterdam n. Suriname, te DARTMOUTH binnen, heeft na volbragte reparatie den 2 dezer de reis voortgezet.

Het schip *Gesina Hendrika*, kapit. Breeland, van St. Petersburg n. Sunderland, is den 2 dezer te NORTHSHIELDS binnengeloopen.

Cargalijsten.

Rotterdam.

ZES GEZUSTERS, G. H. Ruhaak, van *Samarang*.

2796 kranj. Suiker, 836 z. Koffij, 10 k. Indigo, 6 k. Kaneel, 625 b. Rotting en 1 k. Diversen, Gebr. *Nottebohm*; 35 coll. Bagagien en 1 Piano, *C. F. Pahud*; 3421 boss. Rotting, eene partij Sapanhout, 1106 zakk. Koffij, 77 kranj. Suiker, 2 k. Indigo, 4 k. Diversen, 4 b. Koffij, 3 koffers Kleedingstukken, 1 Voetstel, 1 p. Stokken, 4 k. diverse Zuren etc., 1 ktj. Confituren, 101 Klappers, *Bos, van Maanen en Co.*; 3 ktj. Diversen, 1 ktj. Notenmuscaat, 3 b. Koffij, *N. H. Bosz*; 2 Blikken Kokers, 1 k. Confituren, *G. L. van der Elst*; 1 Kistje, *P. de Bruyn*, te 's Hage; 10 b. Kapok, *H. G. T. Crone*, te Amsterdam; 150 kranj. Suiker; 78 k. Indigo, 2100 st. Huiden, 1 k. Cochenille, Order.

HENDRIKA MARGRIETA, G. R. Glim, van *Marseille*.

6 k. Zeep, *C. en J. J. Ripping*; 23 b. Anijszaad, *C. F. Leysner*; 2 v. Cremortartari en 12 k. Zeep, *Outshoorn en v. d. Held*; 10 z. Nagelen, *L. Mayer en Co.*; 11 z. Nagelstelen en 9 z. Nagelen, *S. A. le Vino en Co.*; 20 v. Pijpzwavel, *C. Hemmann en Co.*; 10 v. dito, *A. T. Sölling en Co.*; 12 k. Zeep, *Fr. v. d. Vijver en Co.*; 6 b. Anijszaad, *Joh. Ooms Ez. en Co.*; 5 b. dito, *Wehlburg en Vinju*, te Amsterdam; 1 k. Olie, *Georg Dommer en Co.*, te Amsterdam; 6 k. Zeep, *van Enst en van Dijk*, te Amsterdam; 12 b. Bloem van Zwavel, 145 b. Anijszaad, 9 pijpen Spiritus, 2 k. Pijpzwavel, 31 b. Komijn, 20 vtjs. en 20 k. Zwavel, 24 k. Zeep, 1 Vat, 2 v. Gom, 15 z. Nagelen, 1204 Huiden, Order.

ZEEVAART, H. D. Landzweer, van *St. Petersburg*.

80 halve bond. Hennep en 135 Garniermatten, Wed. *Cool en Zn.*; 75 trossen Touwwerk, *H. van Rijckevorsel*; 50 v. Potasch, *Hartsinck en Co.*; 30 halve bond. Hennep en 75 Garniermatten, *J. van Wageningen en Zn.*

HERMANUS, L. J Dik, van *Bergen*.

202 t. Traan en 2600 w. Visch, *P. van Rossem*.

Amsterdam.

MARTHA ALIDA, Karst, van *St. Petersburg*.

1050 tschetwerts Rogge, *L. Hoyack en Co.*

AFINA ALBERDINA, J. H. Nagel, van *Nerva*.

1 lading Balken, Gebr. *Hooglandt*.

JACOBA, de Groot, van *Riga*.

1 lading Balken, Order.

ONDERNEMING, Flik, van *Christinestad*.

833 heele en 114 halve ton Teer, *Broms en Co.*

JAN HERO, Naatje, van *Riga*.

283 bond. Hennep, *W. Kaars Sijpestein*.

VROUW FENNA, Dirks, van *Emden*.

17 last Tarwe, *van Heukelom en Vollenhoven*.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam:

BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het nieuw, extra op de zeilage gebouwd, gekoperd Nederl. Barkschip *Joan Melchior Kemper*, kapit. *J. C. Schaaf*, voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor. Adres ten kantoren van *Kuyper, van Dam en Smeer* en *Hudig en Blokhuyzen*, alhier, en *Floris der Kinderen en Zoon* en *Koningh en Bert*, te Amsterdam.

STETTIN, het Noordsche Schoenerschip *Johanna Maria*, kapitein *A. F. Lindtner*. Adres bij *Kuyper, van Dam en Smeer*.

TRIEST, het Nederl. Schoenerschip *Eduard*, kapitein *L. de Boer*. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.

TRIEST, het Napolitaansch Brikschip *Eluice*, kapit. *E. Cacace*. Adres ten Kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.

Beursberigten.

MADRID den 2 September.

Spanje 1 per cents 23$\frac{11}{16}$; dito 3 per cents 44¼; Certificaten 3⅛.

PARIJS den 5 September.

Frankrijk 3 per cents 79. 15 tegen ultimo; dito 4½ per cents 105. 10 tegen ultimo; Spanje 1 per cents 22¾; dito 3 per cents 42⅞; Rusland 4½ per cents 99½.

LONDEN den 5 September.

De 3 per cents Geconsolideerden 97¼ a ⅜; Spanje 1 per cents 23¾ a ⅞; dito Certific. 6½ a ¾; Portugal 4 per cents 44¾ a 45; Mexico 26¼; Peru 4½ per cents 82½; Grenada Uitgestelde 9¾.

AMSTERDAM, 6 September. Ten 4 ure.

			Laagste koers.	Hoogste koers.	Geblev. koers.
Nederl., Werk. Schuld	2½	pCt.	63$\frac{7}{16}$	63⅜	63⅜
» » »	3	»	76⅝	76$\frac{11}{16}$	76$\frac{11}{16}$
» » »	4	»	95$\frac{7}{16}$		
» Aand. Holl. Spoorweg					
Spanje, Obligatien	1	»	23$\frac{9}{16}$	23½	23$\frac{9}{16}$
» » Binnenl.	3	»	43½		
» Bewijzen Coupon.			6⅝	6$\frac{9}{16}$	
Portugal, te Londen	3	»	40⅞	40⅞	40$\frac{7}{16}$
» dito Differed		»	17⅛		
Rusland, Obl. bij Hope 1798/1816	5	»	109		
» dito dito 1828/1829	5	»			
Oostenrijk, Metalliek	5	»	82$\frac{7}{16}$	82⅜	
» dito A en B	5	»	95$\frac{7}{16}$	95⅜	
» dito	2½	»	42⅞		
Mexico	3	»	25$\frac{11}{16}$		
» Onbepaalde	3	»	25¼	25⅜	25⅜
Noord-Amerika,					

ROTTERDAM den 6 September.

Nederlandsche Werk. Schuld, 3 pc., 76 11/16 l. k., 76 3/4 h. k., 76 5/8 g. k; idem 4 pc., 95 11/16. Aand. Handelmaatschappij, 4 1/2 pc., 130. Spanje Buitenl. 1 pc., 23 5/8; idem Binnenl., a *f* 6000 3 pc., 43 1/4. Portugal, te Londen, 3 pc., 40 3/8 l. k., 40 1/2 h. k., 40 3/8 l. k. Amerik. Bank Actien, 100 *D.*, 4 1/4. Oostenrijk, Metaliek, 5 pc., 82 5/8; idem Nieuwe, 5 pc., 95 1/4. Grenada, Onbepaalde, 2 1/4 pc., 22 1/4. Mexico, 1851, 100 £, 3 pc., 25 3/4; idem Onbepaalde, 3 pc., 25 9/16. Ecuador 4 1/16.

Handel en variatie waren heden van weinig belang.

Wisselkoersen.

AMSTERDAM, 6 September.

Hamburg 2 maanden 35 9/16	geld.	Lissabon.. 3 maanden 41 1/2	geld.
idem zigt....... 35 1/2	»	Porto..... 3 ——— 41 1/2	»
Londen.. 2 maanden 11.67 1/2	»	Petersb... 2 ——— 188	»
idem zigt....... 11.75	»		

ROTTERDAM den 6 September.

Londen....... 2 maanden *f* 11.70, kort *f* 11.77 1/2.

Speciekoers.

AMSTERDAM den 5 September.

Gouden Specien per Stuk.

Nieuwe Dukaten	*f* — —	a *f* — —
Oude Gerande dito	- 5.60	» - 5.70
Tien Gulden Stukken	- 9.80	» - 9.90
Wigtig, Engelsche Sovereigns	- 11.75	» - 11.85
» Pistolen	- 9.65	» - 9.75
Nieuwe Louis d'Or	- 10.90	» - 11.00
Stukken van 20 Francs	- 9.45	» - 9.55
Baren Goud en Specie a *f* 1442.60 per N. ℔ fijn	- 11 1/4	a *f* 11 3/4 pCt.

Zilveren Specien per Ned. ℔ fijn.

Fijne Drittels	*f* — —	a *f* — —
» Baren 1000/1000 a 950	— —	» — —
Zilver van 900 a 300	- 104.50	» - 105.00

Zilveren Specien per Stuk.

Pilaren Piasters	- 2.55	» - 2.60
Fransche Kroonen	- 2.70	» - 2.75
Stukken van 5 Francs	- 2.35	» - 2.37
Brabandsche Kroonen	- 2.65	» - 2.70
Pruissische Daalders	- 1.75	» - 1.77

Prijzen der Buitenl. Coupons

en UITGELOTE OBLIGATIEN.

AMSTERDAM den 5 September.

Metalliek	*f* 27.25	Spaansche Piast.	*f* 2.45
Napelsche	— —	Hamb. Russen	- 37
Div. Eng. in £	- 11.67 1/2	Russ. in Zilv. R.	- 37 5/8
Eng. Russen	- 12.17 1/2	Poolsche in fl.	- 28 1/4
Fransche	- 56 1/4	Coup. Port. 1 Jan. 1848 per £ 2	— — —
Belgische	- 56 1/4	» Binn. n.° 15	— — —
Pruissische	- 34 3/4		
Ween. Bank-Actien	- 27.20	Papier Mand	— — —

Marktberigten.

ROTTERDAM den 6 September.

GRANEN. Tarwe 162 ℔ N. Hoogl. Kl. *f* 440; 160 ℔ N. Bov. Ris *f* 420.

SCHIEDAM den 6 September.

GRANEN. Rogge, verkocht 147 ℔ Coursche *f* 275 1/m.

Moutwijn,	per Ned. Vat zonder Fust	*f* 23. —	zonder de belasting.
Jenever,	» » » » »	- 27. 50	
» Amst. proef	» » » » »	- 28. 75	

Handelsberigten.

ANTWERPEN den 5 September.

SUIKER. Wij hebben den verkoop vernomen van ca. 2300 zakk. Manilla, aangevoerd pr. *Elisabeth Dennison*, en van 379 kisten en 300 zakk. Bahia pr. *National*. De omzettingen in de overige artikelen waren van weinig beteekenis.

BORDEAUX den 2 September.

VOORLOOP. Armagnac 127. 50; Marmande 125; Tafia 100 a 105. De 3/6 blijven a 160 fr. disp. te noteren.

STETTIN den 2 September.

GRANEN. Tarwe stil en met vorige prijzen. Rogge onveranderd. RAAPOLIE kalm; in loco werd van 11 5/6 tot 11 7/12 th. betaald. VOORLOOP flaauw; in loco zonder fust is 11 °/₀ besteed. ZINK op aug./sept. 6 3/4 th. pap., 6 2/3 th. compt.

RIGA den 1 September.

LIJNZAAD. De oogst belooft gunstig te zullen zijn. Van ROGGE werden 1000 last tot hoogere prijzen verkocht. HAVER iets gerezen. TARWE. De geringe voorraad in loco wordt op hooge prijzen gehouden. HENNEP levendig, en daar de voorraad kleiner is geworden zijn de prijzen gerezen. VLAS stil door gebrek aan voorraad. LIJNZAAD met goeden omgang. VRACHTEN. Voor Amsterdam en Zaan, Lijnzaad en Gerst fl. 43 en 1 fl. Gerst. WISSELKOERS. Amsterdam 195 3/4 P. en G., Hamburg 34 11/16 G. en P. Londen 39 3/4. Parijs 410.

BURGAS den 19 Augustus.

GRANEN. Tarwe met onbeduidenden aanvoer en zeer gezocht; evenwel werden slechts 3000 kil. a p. 30 verk. Gerst gerezen en reeds met p. 10 a 11 betaald. Rogge gezocht en met goede prijzen betaald. Op levering p. 18 a 19.

VARNA den 19 Augustus.

GRANEN. De aanvoer is heden van weinig beteekenis; Tarwe zoude van p. 60 tot p. 62 koopers vinden, doch men vordert p. 65. In Gerst hadden geene belangrijke omzettingen plaats, doch ferm op d. 17.

Advertentien.

. **ACADEMIE**

VAN BEELDENDE KUNSTEN EN TECHNISCHE WETENSCHAPPEN TE ROTTERDAM.

BESTUURDERS der **Academie** van **Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen** geven kennis, dat zij tot het **AANNEMEN** van **LEERLINGEN** zitting zullen houden in een der Lokalen van de Academie, op Maandag en Dingsdag den **12** en **13** dezer maand, des avonds van 7 tot 9 ure.

Belanghebbenden worden tevens geinformeerd, dat de Kweekelingen voor de Afdeeling *Beeldende Kunsten* boven de 12 jaren en die voor de Afdeeling *Technische Wetenschappen* boven de 13 jaren oud moeten zijn, en de laatsten vóór hunne inschrijving Bewijzen moeten geven dat zij in het Lezen, Schrijven en in de vier Hoofdregelen der Rekenkunde, met de gewone en tiendeelige Breuken, genoegzaam bedreven zijn.

Namens Bestuurders voornoemd,

Rotterdam C. G. SCHUTZE VAN HOUTEN,
5 September 1853. *Secretaris.*

De Ondergeteekenden zijn verpligt kennis te geven, dat ***C. KOOY***, sedert *Zaturdag 3 September*, uit hunne Dienst is **ontslagen**.

BAARTZ & TROMP.

. Ten KANTORE van

C. J. HEINTZ,

te ***Brielle***, alwaar in de afgeloopen 220ste Loterij is getrokken het HOOGSTE LOT van

100,000 Gulden op N.° 10950,

is in de thans trekkende **Tweede Klasse** der **221ste Loterij** wederom getrokken de **KAPITALE PRIJS** van

20,000 Gulden

op N.° 16260.

Den 3 September 1853 is in de Gemeente ***Overschie*** in het Water drijvende opgehaald het **LIJK** van een **MAN**, naar gissing **40** jaren oud, gekleed met een zwart Laken Jas, dito Vest, gestreepte Broek, zwart Zijden Das, Paarsche Boezeroen, Katoenen Hemd gemerkt Z 9, zwart Laken Pet en Schoenen, hebbende eenige Kleedermakers Benoodigdheden in zijnen Zak. — Degene die omtrent dezen Persoon eenige informatie kan geven, wordt verzocht daarvan opgave te doen aan den Burgemeester van Overschie.

COKES.

Wegens te doene Reparatien wordt van heden tot en met den **15** September ***COKES*** geleverd tegen **40 *Cents*** per Mud en **10 *Cents*** per Mud voor de aan Huis bezorging van genoemde hoeveelheid.

De Bestellingen kunnen, behalve aan de Fabriek, bij de onderstaande Bestelkantoren gedaan worden, als:

Bij den Heer P. DE KOSTER, **Hoogstraat**, 9/487.
„ „ „ C. J. GUTTENAAR, **Botersloot**, 9/549.
GAZ-FABRIEK Houtlaan.

G. A. BLANKENHEYM, *qq.*

. Bij Fatsoenlijke Lieden wordt de gelegenheid aangeboden tot **KOST** en **INWONING**, benevens het **vrije Gebruik** eener **KAMER**, naar verkiezing met of zonder Meubelen. Adres aan den Kantoor-Boekwinkel en Steendrukkerij van H. J. VAN BOOGERIJEN, alhier.

Er wordt terstond *TE KOOP* aangeboden **100,000** Stuks **METSELSTEENEN**, zijnde **Vlakke Klinkers Waalvorm**, en nog circa **600** Lasten **VELDKEIJEN**, zeer geschikt voor **Ballast**, tegen *f* 3. 50 per Last, vrij tot aan de Zeeschepen, in Rotterdam te leveren. Te bevragen bij G. KLOOS & ZOON, te Rotterdam.

. De acht Percelen **OPEN GROND**, mitsgaders de twee **HUIZEN** en **ERVEN** en de **WASCHBLEEKERIJ** genaamd ***de Morgenster***, aan den Oostsingel te Rotterdam, alsmede de **WASCHBLEEKERIJ** genaamd ***de Dubbelde Gieters***, aan den Goudschensingel aldaar, welke op Donderdag den 1 September 1853, door den Notaris *JAN VAN DER HOOP Jac. Zn.*, in het Notarishuis, aan de Gelderschekade binnen deze Stad, zijn geveild, zullen aldaar op MORGEN den 8 September 1853, des namiddags ten 4 ure, worden *Afgeslagen*, en wel voor zoo veel betreft de Percelen aan den Oostsingel eerst ieder *afzonderlijk*, daarna de acht Percelen Open Grond *gecombineerd*, en ten slotte al de Percelen aan dien Singel in *massa*.

*Een **ziek Been**, van zeer gevaarlijken aard, genezen door de*

ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY.

Mejufvrouw POOLE, te Borough woonachtig, op de Mermaidplaats, n.° 2, was sedert geruimen tijd lijdende geweest aan een open Been, waaraan de voornaamste Chirurgijns, zoowel bijzondere als die der openbare Hospitalen, te vergeefs hunne kunst hadden beproefd, blijvende hunne herhaalde pogingen steeds zonder goed gevolg. Door het gebruik der **Pillen** en der **Zalf** van ***Holloway*** werd het zieke Been echter tot verbazing van allen die het zagen genezen, hetwelk te meer te bewonderen is, daar Mejufvrouw POOLE reeds in zeer gevorderden leeftijd verkeerde.

Zijn op *franco* aanvraag a contant te bekomen bij den Heer **N. C. M. VAN SOMEREN BRAND**, Depôthouder te **Dordrecht**; aan het Hoofd-Depôt bij den Heer **J. STRAATMAN**, te **'s Hertogenbosch**; alsmede te **Londen**, Strand, **244**, *Holloway's Etablissement. — Door het vermeerderd debiet zijn de* ***prijzen*** *thans de volgende:*

DOOSJES PILLEN van *f* 0. 90, *f* 2. 10, *f* 3. 30, *f* 7. 75, *f* 15. 50, *f* 23. 50.
POTJES ZALF..... „ „ 0 90, - 2. 10, - 3. 30, - 8. 15, - 15. 90, - 23. 90.

. OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING.

De Notaris Mr. *JOANNES BERNARDUS VAN DER VEN*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijne Principalen en daartoe benoemd door de betrokken Arrondissements-Regtbank, is voornemens om op den 14 September 1853, des namiddags ten 4 ure, in het Locaal voor Openbare Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, in het openbaar te veilen en aan de meestbiedenden of eerstmijnenden te verkoopen:

N.° 1. Een hecht, sterk en uitmuntend gelegen **HUIS**, hebbende een schoon Uitzigt over de Leuvebrug en Haven, bevattende 8 Ruime en Nette **Kamers**, **Keuken**, **Kelder**, **Zolders**, met beschoten Dak, en al hetgeen verder tot eene fraai ingerigte Woning behoort, **Pakhuis**, **Kantoor** en **ERVE**, alles staande en gelegen te Rotterdam, aan de oostzijde van de Leuvehaven, en strekkende van daar tot achter aan zekere Steeg, uitkomende aan de Wijnhaven, waarin hetzelve eenen vrijen Uitgang heeft, wijk I, n.° 257, Kadaster sectie G, n.s 331 en 332. Aangeslagen in de Grondbelasting over 1853 op *f* 107. 48. Verhuurd als volgt: het Huis tot 1 Mei 1855 voor *f* 900 's jaars, het Pakhuis tot 1 November 1853 voor *f* 150 's jaars, makende te zamen *f* 1050 's jaars.

N.° 2. Een hecht, sterk en zeer gunstig gelegen **PAKHUIS, ZOLDERS, OPEN GROND en ERVE**, genaamd ***Draaizigt***, bijzonder geschikt tot **Inrigting** eener **Branderij** of **Fabriek**, staande en gelegen te Delfshaven, aan de westzijde van de Oudehaven, en achter uitkomende aan de Schans, wijk A, n.° 49 zwart, en wijk A, n.° 49 rood, Kadaster sectie A, n.s 379 en 380, groot 2 Roeden 35 Ellen. Aangeslagen in de Grondbelasting als voren op *f* 33. 50. Huurwaarde *f* 360 's jaars (zie Aanplakbiljet).

Beide Panden te aanvaarden op den 1 November 1853.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris Mr. *J. B. VAN DER VEN*, aan de Hoogstraat, wijk 7, n.° 82, en van den Notaris *L. P. RIETSTAP*, aan de Korte Hoogstraat, wijk 5, n.° 312, te Rotterdam, en kunnen de te veilen Panden worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der veiling, van des voormiddags ten elf tot des namiddags ten vier ure, mits voor het Eerste Perceel voorzien zijnde van een Toegangbiljet, daartoe door een der voornoemde Notarissen af te geven.

. OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING.

De Notarissen *DALEN en LAMBERT*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne respective Principalen, zijn van meening om op Woensdag den 14 September 1853, des namiddags ten 4 ure, in het Lokaal der Notarissen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, publiek te veilen en te verkoopen:

N.° 1. Een extra hecht, sterk, goed betimmerd, alleraangenaamst gesitueerd en fraai uitzigt hebbend **HUIS**, bevattende onderscheidene logeabele en goed georneerde **Vertrekken**, sommige Geplafonneerd en voorzien van Marmeren Schoorsteenmantels, goede **Keuken**, twee **Zolders** en **Vliering**, met Beschoten Daken, mitsgaders **PAKHUIS** en **ERVE**, staande en gelegen in den Open-Rijstuin te Rotterdam, wijk L/11, n.° 62/69, Kadaster sectie O, n.° 915. Aangeslagen in de Grondbelasting op *f* 79. 12, zijnde geheel in eigen gebruik en te aanvaarden met 1 November 1853.

N.° 2. Een extra hecht, sterk **HUIS**, **BOVENWONINGEN** en **ERVE**, staande en gelegen aan de westzijde van de Banketstraat te Rotterdam, wijk I/9, n.° 167/223, Kadaster sectie L, n.° 267. Aangeslagen in de Grondbelasting op *f* 20. 94. Verhuurd per week, het Benedenhuis a *f* 1. 70, de Eerste Verdieping a *f* 1. 10 en de Tweede a *f* 1, makende te zamen *f* 197. 60 's jaars.

De te veilen Panden kunnen worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der veiling, van des voormiddags ten 10 tot des namiddags ten 3 ure, mits men voor het Perceel N.° 1 voorzien zij van een Permissiebiljet, door een der voornoemde Notarissen afgegeven, ten wier Kantore aan de Zuidblaak te Rotterdam inmiddels nadere informatien zijn te bekomen.

GAZ-BEZUINIGING.

Door den Boekhandelaar ***N. DE ZWAAN***, te Utrecht, is uitgegeven eene **HANDLEIDING TOT EEN ZUINIG GAZVERBRUIK**; Geschiedenis, Behandeling en Voordeelen van het **Gaz**, benevens eene duidelijke Verklaring van het Zamenstel en het Gebruik van den **Meter**. Prijs *f* 1.

Nog ziet bij denzelfden Boekhandelaar het licht:

TUINBOEKJE VOOR IEDEREEN,

of **Aanwijzing** wat er elke maand in den Moes- en Bloemtuin, Boomgaard en Oranjerie te doen valt. Naar de 25ste Engelsche Uitgave, door *R. C. AFFOURTIT Jz*, Bloemist te Utrecht. Prijs *f* 0. 80.

. ***GEBR. MULLER***, te ***'s Hertogenbosch***, geven uit:

EENE STAR IN DEN NACHT,

SCHETSEN UIT HET LAATST DER XVe EEUW,

door ***ELISE***, Schrijfster van „***Hermine***".

Twee Deelen, met Vignetten. — Prijs ***f* 7. 90.**

DE VAL

VAN HET LAATSTE BOLWERK DER PROTESTANTEN IN FRANKRIJK, LA ROCHELLE in 1627,

door ***CHONIA***,

Twee Deelen. Met Vignetten. — Prijs ***f* 6. 75.**

HET BEELD

VAN

Dirk Rafelsz. Kamphuysen,

IN DE LIJST VAN ZIJN TIJD,

de Dagen der Dordsche Synode,

door ***CHONIA***.

Twee Deelen. Met Vignetten. — Prijs ***f* 6. 50.**

Ingezonden Stukken.

CHOLERA.

Het valt niet langer te verbergen, het is van publieke bekendheid, de Cholera bestaat te Rotterdam en heeft reeds slagtoffers en weduwen en weezen gemaakt.

Wie een *denkbeeld* heeft dat hij gelooft nuttig te zijn voor de menschheid, of de wetenschap is *verpligt* hetzelve te openbaren. (Dr. *Jaques.*)

Ik neem daarom de vrijheid mijne Stad- en Natuurgenooten te herinneren aan twee door mij in 1833, 34 en 48 bekend gemaakte en beproefd gevonden middelen en behandeling. Ik heb die bekend gemaakt onder de volgende opschriften: » Mededeeling omtrent » een middel ter beproeving om de Cholera in derzelver eersten » aanvang te stuiten, hetwelk oogenblikkelijk en door IEDEREEN kan » worden aangewend," en » Voorstel en raad om zich wederkeerig » zonder gevaar, zonder kosten en met weinig moeite voor de thans » heerschende Cholera waarschijnlijk te kunnen vrijwaren."

Zoo lang de geringe voorraad dier blaadjes, welke ik nog heb behouden, strekt, kan men dezelve *gratis* bekomen bij den Heer *J. Snoep*, Apotheker, in het Hang alhier, en wanneer zij zijn uitgegeven en men er nut in ziet, geef ik aan elken Menschenvriend de vrijheid, die onveranderd, op mijn naam, te laten nadrukken, en zonder winstbejag te laten uitdeelen en verspreiden.

Mijn vertrouwen op die middelen en die behandeling is nog hetzelfde gebleven als toen ik die vóór twintig en vóór vijf jaren bekend maakte, en mijn gevoelen daaromtrent is nog niet veranderd; alleen acht ik het raadzaam, dat men met de giften van den Laudanum (Opium), als men die *bij herhaling* geven wil, voorzigtig moet zijn, en die liever een weinig verminderen, of beter, nog daarbij een Geneesheer raadplegen moet, vooral bij kinderen en zwakken. Ook kan men, in plaats van kaneelwater, gewoon koud water nemen.

Aan de bespotting en verguizing van mijn idée stoore men zich even min als ik, in zulk eene ernstige aangelegenheid. Men beproeve slechts, en God zegene alle wèlgemeende en wèlaangewende pogingen!

Rotterdam P. J. VAN WAGENINGE *Sr.*,
September 1853. *Heel- en Verloskundige.*

Te ROTTERDAM,
bij ARRENBERG & VAN REYN.